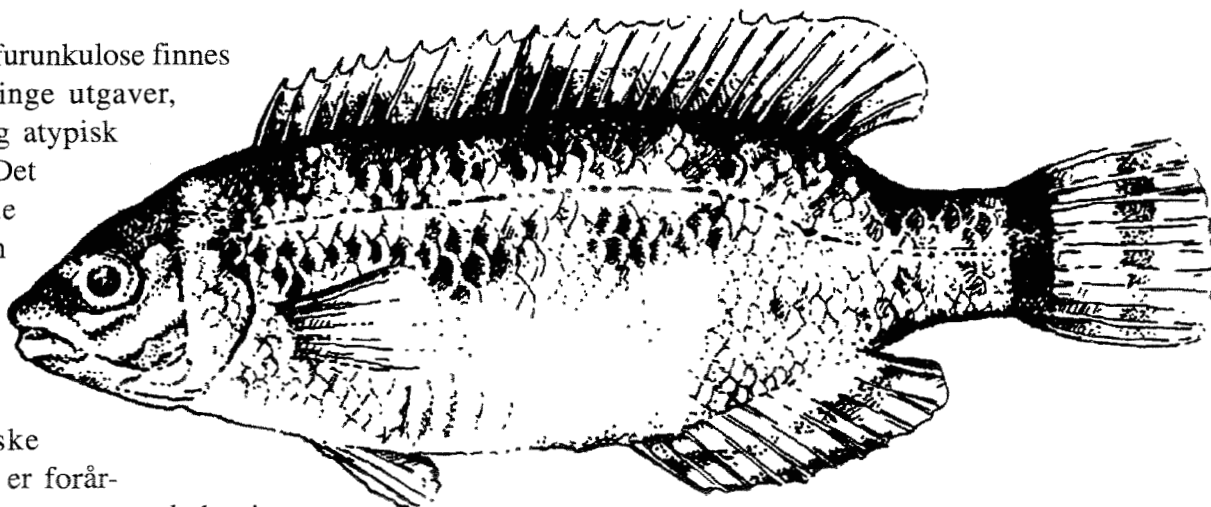

Nr. 9 - 1997

Atypisk furunkulose - et sykdomsproblem hos leppefisk

Atypisk furunkulose er funnet hos vill leppefisk på Vestlandet, og kan gi høy dødelighet hos denne arten. Sykdommen synes ikke å være noen fare for laks. Forsøk utført av Havforskningsinstituttet og Universitetet i Bergen viser at leppefisk ikke utvikler sykdommen infeksiøs lakseanemi (ILA).

Sykdommen furunkulose finnes i to forskjellige utgaver, kalt typisk og atypisk furunkulose. Det er beslektede bakterier som gir disse to ulike sykdommene.

Den typiske furunkulosen er forårsaket av en bestemt type bakterie (*Aeromonas salmonicida* subsp. *salmonicida*), og kjent fra lakseoppdrett, hvor den på slutten av 1980-tallet forårsaket store problemer.

Den atypiske furunkulosen forårsakes av en rekke nært beslektede bakterier. Disse er funnet på både laksefisk og en rekke marine fiskearter, blant andre piggvar og steinbit. Atypiske furunkulosebakterier er utbredt hos vill leppefisk på Vestlandet, men disse variantene ser ikke ut til å være noe problem for laks.

Atypisk furunkulose hos vill leppefisk

I 1995 og 1996 studerte en bergnebb (*Ctenolabrus rupestris*) fra en lokalitet vest for Bergen. Undersøkelsene viste at inntil femti prosent av bergnebb-

bestanden kan være bærere av atypisk furunkulose. Fisken har imidlertid ikke synlige tegn på at den er smittet. Den blir først syk når den utsettes for stress, i forbindelse blant annet med overføring til oppdrettsanlegg. Atypisk furunkulose er trolig en av de viktigste årsakene til dødelighet hos leppefisk i oppdrettsanlegg i Hordaland.

Det er store geografiske forskjeller i utbredelsen av atypisk furunkulose i ville leppefiskbestander. Sykdommen er funnet blant ville leppefiskbestander på Vestlandet og til dels i Trøndelag, men ikke på Sørlandet. Til nå er den påvist hos bergnebb, blåstål, grasgylt, grønnngylt og rødnebb.

Sykdomsutviklinga varierer mye mellom ulike

leppefiskeysarter, og bergnebb ser ut til å være mer hardfør enn grønngylt.

Sykdomsutbruddene varierer gjennom året. Særlig utsatte perioder er tiden etter den første avlusingen, når fisken fremdeles er svak etter vinteren og tiden etter fanging og transport. Det arbeides nå med å utvikle en vaksine mot atypisk furunkulose.

Som nevnt er atypisk furunkulose registrert hos en rekke andre marine fiskearterer, og bakteriene er også funnet i oppdrettskveite. Vi vet imidlertid ikke om atypisk furunkulose på leppefisk smitter oppdrettskveite.

ILA gir ikke sykdom hos leppefisk

ILA (*Infeksiøs lakseanemi*) er en av de viktigste virusykdommene hos norsk oppdrettslaks. Sykdommen kan gi stor dødelighet. Leppefisk som går blant ILA-syk oppdrettslaks, utsettes for smitte. Men forsøk viser at bergnebb ikke utvikler infeksiøs lakseanemi, selv om ILA-virus

sprøytes inn i den. Forsøkene viser heller ingen funn av ILA-virus på laks som har gått sammen med ILA-smittet leppefisk. Forskerne tror derfor ikke at leppefisk kan være en symptomfri bærer av ILA-viruset, slik som sjø- og regnbueørret.

Andre sykdommer

Vibriosebakterien er funnet i sår på leppefisk, og det er konstatert utbrudd av sykdommen i et oppdrettsanlegg. Det er størst risiko for sykdomsutbrudd i juli og august. I dag er vibriose ikke noe stort sykdomsproblem for leppefisk.

IPN (*Infeksiøs pankreas nekrose*) er også en utbredt laksesykdom. Men skotske forsøk har vist at leppefisk ikke blir syk av IPN-viruset. Det er uklart om fisken kan være smittebærer.

VER (*Viral encefalopati og retinopati* - en hjerne og netthinnesjukdom) er et betydelig sykdomsproblem på oppdrettskveite. Sykdommen er kjent fra en rekke marine fiskearter. Det er ikke forsket på smitte av VER hos leppefisk.

Kontaktperson: Brit Hjeltnes, Havforskningsinstituttet Senter for havbruk, Boks 1870 Nordnes, N-5024 Bergen. Telefon: +47 55 23 83 03 Faks: + 47 55 23 83 33 E-post: Brit.Hjeltnes@imr.no

---

Havforskningsinstituttet informerer også på Internett: <http://www.imr.no>